Crynodeb o Adroddiad Ymchwiliad:

Pwyllgor Craffu'r Economi a Diwylliant

AMGUEDDFA CAERDYDD-CRYNODEB

Gorffennaf 2023

Cyngor Caerdydd

CYNNWYS

CYNNWYS 2
RHAGAIR 3
CYLCH GORCHWYL 5
YMAGWEDD A GYMERWYD 6
PRIF GANFYDDIADAU 8
CANFYDDIADAU ALLWEDDOL 8
- Y Sefyllfa Bresennol 9
  - Nifer yr Ymwelwyr 9
  - Llywodraethiant 10
  - Ymgysylltu â'r Gymuned 10
  - Cynhwysedd a Chynrychiolaeth 10
- Gweithio Tua'r Dyfodol 11
- Ffactorau Allweddol ar gyfer Dyfodol Cynaliadwy 11
  - Gweledigaeth a Strategaeth 11
  - Cynulleidfa 11
  - Ariannu 12
  - Codi Arian 12
  - Creu Incwm 13
  - Lleoliad 14
  - Staffio 15
  - Casgliadau 16
  - Dehongli ac Arddangosiadau 16
  - Storio 16
  - Modelau Gweithredu 16

ARGYMHELLION 17
Aelodaeth Pwyllgor Craffu'r Economi a Diwylliant 20

RHAGAIR

Mae'r pwysau sy'n wynebu awdurdodau lleol yn ddigynsail; mae'r galw am wasanaethau ar ôl y pandemig, ynghyd ag ansicrwydd economaidd ac effaith yr argyfwng costau byw ar awdurdodau lleol yn golygu bod yn rhaid i Gyngor Caerdydd wneud y gorau o'i wariant cyllidebol yn fwy nag erioed. Mae'r Cyngor yn gwario tua £500,000 y flwyddyn ar Amgueddfa Caerdydd. Ar adegau fel hyn, mae'n bwysig cwestiynu effeithiolrwydd y gwariant hwn, i ddeall, a yw'n rhoi gwerth i breswylwyr a threthdalwyr, ac i archwilio a ellir gwneud mwy o'r dyraniad cyllidebol, fel bod anghenion yr amgueddfa yn cael eu cydbwyso â'r angen i ariannu gwasanaethau rheng flaen statudol.

Rwy'n ddiolchgar i bawb a roddodd o'u hamser i'r Ymchwiliad hwn, gan gynnwys rhanddeiliaid arbenigol, staff yr Amgueddfa, Ymddiriedolwyr Datblygu a gwirfoddolwyr; cawsom fudd o'ch arbenigedd a'ch profiad, gan ein helpu i ddeall yr hyn sydd ei angen i sicrhau dyfodol yr Amgueddfa.

Rwyf hefyd yn ddiolchgar i'r rhai sydd â diddordeb yn nyfodol yr Amgueddfa a roddodd dystiolaeth i'r Ymchwiliad; roedd eich barn am bwysigrwydd cael amgueddfa yng Nghaerdydd sy'n adrodd straeon ei holl gymunedau yn cadarnhau rôl bwysig amgueddfeydd da yn economi, diwylliant, addysg a hamdden dinas yn ogystal ag wrth hyrwyddo cydlyniant cymdeithasol.

Mae myfyrio ar daith Amgueddfa Caerdydd hyd yma yn hanfodol er mwyn deall y ffordd orau ymlaen; mae angen i ni fynd i'r afael â'r rhwystrau sydd wedi rhwystro datblygiad yr Amgueddfa. Nod ein hargymhellion yw cynorthwyo hyn drwy gryfhau cynllunio strategol ac ariannol i roi cyfeiriad, gan bwysleisio'r angen am leoliad newydd i ddarparu mannau arddangos a chynhyrchu incwm dros dro, gyda nifer dda o ymwelwyr, a sicrhau bod yr Amgueddfa yn cael ei staffio'n briodol.

Mae hefyd yn bwysig bod yr Amgueddfa yn hygyrch ac yn gynhwysol i bob cymuned yng Nghaerdydd ac felly mae rhai o'n hargymhellion yn canolbwyntio ar hybu cynwysoldeb a chynrychioldeb a chynorthwyo cyfranogiad trwy waith allgymorth.

Mae gan Amgueddfa Caerdydd gefnogaeth enfawr, gan arbenigwyr amgueddfeydd, rhanddeiliaid lleol a'r cymunedau sydd wedi cymryd rhan; gallwn ddefnyddio hyn i adeiladu ar ei llwyddiant a sicrhau ei dyfodol.

Yn olaf, diolch yn fawr i'r Cynghorydd Henshaw, y Cynghorydd Shimmin a'r Cynghorydd Thompson am eu hymrwymiad i gwblhau'r Ymchwiliad hwn mewn dim o dro i alluogi ein canfyddiadau a'n hargymhellion i gael eu bwydo i'r Gweithgor.

Y Cynghorydd Peter Wong
Cadeirydd, Pwyllgor Craffu'r Economi a Diwylliant

Gorffennaf 2023

CYLCH GORCHWYL

1. Casglu barn rhanddeiliaid a dysgu o'u gwybodaeth a'u profiad o amgueddfeydd sy’n cael eu rhedeg gan y cyngor a/neu amgueddfeydd ymddiriedolaethau elusennol ynghylch:
    a. Modelau ariannu
    b. Creu incwm
    c. Modelau llywodraethu
    d. Ymgysylltu â’r gymuned
    e. Gwirfoddoli
    f. Cynhwysedd a chynrychiolaeth
    g. Gwaith partneriaeth
    h. Strwythurau staffio.

2. Archwilio gyda rhanddeiliaid y prif ofynion i sicrhau lleoliad a dyfodol cynaliadwy i Amgueddfa Caerdydd, gan gynnwys nodi materion tebygol sy'n gysylltiedig ag adleoli ac ailgyflenwi.

3. Deall gwariant y Cyngor ar Amgueddfa Caerdydd, incwm Amgueddfa Caerdydd ac a oes unrhyw amodau ynghlwm wrth ddarpariaeth cyllid blaenorol.

4. Defnyddio'r wybodaeth a gasglwyd yn ystod yr Ymchwiliad i wneud argymhellion ar sail tystiolaeth i'r Cabinet ynghylch y ffordd orau o sicrhau dyfodol cynaliadwy i Amgueddfa Caerdydd.

YMAGWEDD A GYMERWYD

M1. Cynhaliodd yr Aelodau yr Ymchwiliad hwn yn ystod Mai 2023 - Gorffennaf 2023.

M2. Derbyniodd aelodau dystiolaeth gan y rhanddeiliaid mewnol canlynol a fynychodd sesiynau holi ac ateb:

- Y Cynghorydd Jennifer Burke - Aelod Cabinet - Diwylliant, Parciau a Digwyddiadau
- Neil Hanratty - Cyfarwyddwr Datblygu Economaidd
- Donna Jones - Cyfarwyddwr Cynorthwyol, Ystadau'r Sir
- Kathryn Richards – Pennaeth Diwylliant, Lleoliadau, Twristiaeth a Digwyddiadau
- Alison Tallontire – Rheolwr Dros Dro, Amgueddfa Caerdydd

M3. Ymwelodd yr aelodau ag Amgueddfa Caerdydd a chwrdd â staff a gwirfoddolwyr, gan wrando ar eu profiadau o weithio yn Amgueddfa Caerdydd a safbwyntiau ar ddyfodol yr Amgueddfa.

M4. Derbyniodd yr aelodau dystiolaeth hefyd gan y rhanddeiliaid allanol canlynol a fynychodd gyfarfodydd gyda'r grŵp gorchwyl:

- Ian Courtney, Gabriella Howell, Janey Howell, Gerallt Jones, Mark Munnery, Richard Tynen – Ymddiriedolwyr Datblygu
- Chris Delaney - Ffederasiwn Amgueddfeydd ac Orielau Celf Cymru
- Dawn Gullis, Ashlea Harris, Zarah Kaleem, George Langton, Lisa Pickard, Sarah Thomas - Pobl yn Gyntaf Caerdydd
- Nicola Guy - Llywodraeth Cymru, Is-adran Diwylliant – Dirprwy Gyfarwyddwr
- Yr Athro Jane Henderson – tyst arbenigol
- Joshua Robertson - Cymdeithas yr Amgueddfa
- Dr Dave Wyatt - Caer Heritage

M5. Ysgrifennodd yr Aelodau at nifer o randdeiliaid allweddol gan gynnig cyfle iddynt roi eu barn i'r Ymchwiliad. Cafwyd ymatebion gan:

- Andrew RT Davies AoS
- Heledd Fychan AoS

- Rhys ab Owen AoS
- Julie Morgan AoS
- Cymdeithas Ddinesig Caerdydd
- Archifau Morgannwg
- Coleg Brenhinol Cerdd a Drama Cymru.

M6. Yn ogystal â'r uchod, ystyriodd yr Aelodau farn defnyddwyr trwy ymatebion arolwg ymwelwyr ac adborth defnyddwyr ysgolion, yn ogystal â'r ymatebion a dderbyniwyd i Ymgynghoriad Cynigion Cyllidebol y Cyngor.

M7. Er mwyn llywio'r Ymchwiliad, rhoddwyd adroddiadau briffio i'r Aelodau cyn pob cyfarfod, gan gynnwys *Canllaw Open Up*, a gynhyrchwyd gan Gymdeithas yr Amgueddfeydd Annibynnol. Mae'r rhain wedi cael eu cynnwys yn yr adroddiad.

M8. Defnyddiwyd y dystiolaeth i nodi canfyddiadau addas o'r Ymchwiliad.

PRIF GANFYDDIADAU

HF1. Nid yw'r sefyllfa bresennol yn gynaliadwy oherwydd costau gweithredu o'r Hen Lyfrgell, y diffyg lle ar gyfer gweithgareddau creu incwm, a'r pwysau cynyddol ar gyllidebau'r Cyngor.

HF2. Mae cyfle go iawn bellach i gynllunio ar gyfer dyfodol cynaliadwy i Amgueddfa Caerdydd, gan gadw ei ffocws ar adrodd straeon pobl Caerdydd wrth hybu nifer yr ymwelwyr, allgymorth, cynwysoldeb a chynrychioldeb.

HF3. Rhaid i unrhyw leoliad newydd ddarparu sicrwydd deiliadaeth, cyfleoedd creu incwm, bodloni meini prawf Cynllun Achredu yr amgueddfa, cael eu cefnogi gan noddwyr presennol, a galluogi ceisiadau am gyllid yn y dyfodol.

HF4. Mae parch mawr i Amgueddfa Caerdydd, gyda llawer o randdeiliaid yn awyddus i ymgysylltu i helpu i lunio ei dyfodol. Byddai cynnwys rhanddeiliaid, gan gynnwys y rhai ag arbenigedd amgueddfa a chymunedau lleol, mewn trafodaethau ar y ffordd ymlaen yn fuddiol.

HF5. Mae gan y Cyngor gyfle i ailosod ei berthynas ag Amgueddfa Caerdydd drwy godi ei phroffil, gwireddu ei photensial a chysylltu'r Amgueddfa â gwaith ehangach y Cyngor, gan gynnwys gweithgareddau diwylliannol, gweithgareddau addysgol, cyfleoedd gwirfoddoli, gweithio mewn partneriaeth a gweithgarwch economaidd ehangach fel twristiaeth a digwyddiadau.

CANFYDDIADAU ALLWEDDOL

KF1. Mae amgueddfeydd sy'n cynrychioli eu lle a'u cymunedau yn effeithiol o werth ac mae ganddynt le pwysig yn ecoleg y cynnig diwylliannol. Mae Llywodraeth Cymru yn datblygu Strategaeth Ddiwylliannol sy'n cynnwys amgueddfeydd; mae angen i Gyngor Caerdydd sicrhau bod ei Strategaeth Ddiwylliannol hefyd yn cynnwys amgueddfeydd.

Y Sefyllfa Bresennol

KF2. Clywodd yr Ymchwiliad gan randdeiliaid - gweithwyr proffesiynol, ymwelwyr ac ysgolion - fod parch mawr tuag at Amgueddfa Caerdydd a’r gwaith y mae’n ei wneud; caiff hyn ei adlewyrchu yn y gwobrau cenedlaethol y mae wedi'u hennill.

KF3. Cyllideb flynyddol Cyngor Caerdydd ar gyfer Amgueddfa Caerdydd yw tua £513K y flwyddyn, sy'n cynnwys cyfraniad tuag at gostau rhedeg yr Hen Lyfrgell. Yn ogystal, mae gan y Cyngor gyllideb atgyweirio a chynnal a chadw ar wahân ar gyfer yr Hen Lyfrgell; bydd Coleg Brenhinol Cerdd a Drama Cymru yn ysgwyddo'r cyfrifoldeb am y costau hyn wrth iddo brydlesu'r adeilad.

KF4. Mae Coleg Brenhinol Cerdd a Drama Cymru wedi cadarnhau y bydd gan Amgueddfa Caerdydd brydles am hyd at 5 mlynedd; yn ystod y cyfnod hwn, bydd yn parhau i gyfrannu tuag at gostau rhedeg yr Hen Lyfrgell

KF5. Mae Amgueddfa Caerdydd wedi llwyddo i sicrhau grantiau, drwy staff a'r Ymddiriedolaeth Ddatblygu. Fodd bynnag, nid oes gan yr Amgueddfa y gallu i "ennill" incwm trwy gaffi/siop, fel y cafodd ei greu i ddechrau yng nghynlluniau Cam II yr Amgueddfa. Yn ogystal â hyn, mae'r diffyg sicrwydd ynghylch dyfodol yr Amgueddfa wedi gwneud codi arian hyd yn oed yn fwy anodd nag ydyw beth bynnag.

Nifer yr ymwelwyr

KF6. Mae nifer yr ymwelwyr ag Amgueddfa Caerdydd yn gostwng ym ôl mesuriad data Spotlight, ac mae hyn yn rhagflaenu pandemig Covid. Fodd bynnag, mae'r Amgueddfa yn gwneud llawer o waith allgymorth a datblygu gwerthfawr sydd heb gael ei gyfleu yn y ffigurau hyn, gan gynnwys arddangosfeydd dros dro a gynhelir oddi ar y safle.

KF7. Mae'r canlynol i gyd wedi gwaethygu'r dirywiad yn nifer yr ymwelwyr â’r Amgueddfa:

a. colli gofod arddangos dros dro
b. angen diweddaru arddangosfeydd
c. diffyg caffi
d. diffyg lle i gynnal digwyddiadau
e. gostyngiadau staffio
f. diffyg marchnata a hyrwyddo
g. diffyg arwyddion.

KF8. Er bod nifer yr ymwelwyr yn allweddol i lwyddiant, ni ddylid defnyddio nifer yr ymwelwyr yn unig i fesur gwerth yr Amgueddfa; dylai fod ymagwedd Adenillion Cymdeithasol o Fuddsoddi, gan

ystyried y partneriaethau, yr ymddiriedolaeth, y gwaith allgymorth a datblygu a wneir a sut mae'r rhain wedi bod o fudd i bobl a chymunedau Caerdydd.

Llywodraethiant

KF9. Mae yna Ymddiriedolaeth Ddatblygu a sefydlwyd i godi arian ar gyfer Amgueddfa Caerdydd; nid oes ganddi unrhyw rôl yn rheolaeth neu weithrediadau'r Amgueddfa. Nid oes gan Amgueddfa Caerdydd fwrdd na grŵp cynghori; nid oes unrhyw ymddiriedolwyr eraill yn cynorthwyo'r Amgueddfa.

KF10. Mae'r Comisiwn Elusennau, Cymdeithas yr Amgueddfeydd, Cymdeithas yr Amgueddfeydd Annibynnol, a Chynllun Achredu Amgueddfeydd yn darparu arfer da defnyddiol o ran sut mae cyrff yn cael eu cyfansoddi a sut dylent weithredu er mwyn bod mor effeithiol a moesegol â phosibl.

Ymgysylltu â'r Gymuned

KF11. Ystyrir Amgueddfa Caerdydd fel 'y lle i fynd' yng Nghymru am enghreifftiau o ymgysylltu cymunedol lleol, megis gweithio gyda phobl ifanc, pobl hŷn, pobl â dementia, a ffoaduriaid.

KF12. Mae lle i Amgueddfa Caerdydd ymgysylltu mwy ag ystod ehangach o gymunedau lleol, a defnyddio ffyrdd arloesol o alluogi hyn e.e. gweithdai paentio a chrochenwaith wythnosol gan ddefnyddio eitemau o'u casgliad i ysbrydoli'r gweithdy.

KF13. Mae Amgueddfa Caerdydd yn elwa o'i chynllun gwirfoddoli moesegol; cyfarfu'r aelodau â rhai o'r gwirfoddolwyr hyn a chawsant eu taro gan eu hymrwymiad a'u gwybodaeth a'u gallu i gyfoethogi profiad yr ymwelydd. Mae aelodau o'r farn bod lle i adeiladu ar hyn.

Cynhwysedd a Chynrychiolaeth

KF14. Amgueddfa Caerdydd yw un o'r amgueddfeydd lleiaf trefedigaethol yn y DU gan fod gan bob arddangosfa ganiatâd a naratif penodol perchnogion.

KF15. Mae lle i'r Amgueddfa fynd ymhellach drwy gasglu eitemau cyfoes, gan gynnwys hanesion llafar, i adlewyrchu hanes a diwylliant enfawr, bywiog, amrywiol a chyffrous Caerdydd ac annog ymgysylltiad gan ystod ehangach o gymunedau yng Nghaerdydd, gyda gwrthrychau'n cael eu harddangos sy'n berthnasol i drigolion ledled Caerdydd. Mae *Canllaw Open Up* y cyfeirir ato yn yr Ymchwiliad hwn yn nodi lleisiau pwy sy'n cael eu cynrychioli a straeon pwy sy'n cael eu rhannu.

KF16. Mae'r arddangosfeydd yn yr Amgueddfa dros ddeng mlwydd oed; mae'n arfer da adnewyddu arddangosfeydd bob deng mlynedd. Mae cyfle i adolygu arddangosfeydd, eu dehongliad a'u harddangosiadau i hyrwyddo cydraddoldeb a chynwysoldeb, gan ddefnyddio dull curadu ar y cyd a chynnal curadu, fel y nodir yng *Nghanllaw Llwyddiant Cymdeithas yr Amgueddfeydd Annibynnol – Arddangosiadau a Dehongliadau Amgueddfeydd* 2022.

KF17. Mae canfyddiadau'r Tasglu Cydraddoldeb Hiliol a'r Canllaw Open Up y cyfeirir ato yn yr Ymchwiliad hwn yn tynnu sylw at yr angen i sicrhau bod staff, gwirfoddolwyr ac ymddiriedolwyr yn adlewyrchu nodweddion gwarchodedig cymunedau lleol.

Gweithio tua'r Dyfodol

KF18. Byddai'r gwaith tuag at sicrhau dyfodol Amgueddfa Caerdydd yn elwa o ymgysylltu ehangach â rhanddeiliaid, gan gynnwys y rhai sydd â phrofiad o amgueddfeydd a'r rhai sydd â phrofiad o weithio gydag Amgueddfa Caerdydd, megis: Cymdeithas yr Amgueddfeydd, Ffederasiwn Amgueddfeydd ac Orielau Celf Cymru, Cymdeithas yr Amgueddfeydd Annibynnol, Amgueddfa Cymru, yr Athro Jane Henderson, Museum Detox, Caer Heritage, Pobl yn Gyntaf Caerdydd, a sefydliadau cymunedol perthnasol eraill yng Nghaerdydd.

Ffactorau Allweddol ar gyfer Dyfodol Cynaliadwy

Gweledigaeth a Strategaeth

KF19. Byddai Amgueddfa Caerdydd yn elwa o weledigaeth a strategaeth glir sy'n adlewyrchu gwerthoedd Cryfach, Tecach, Gwyrddach y Weinyddiaeth yn ogystal â chanfyddiadau'r Tasglu Cydraddoldeb Hiliol.

KF20. Byddai Amgueddfa Caerdydd yn elwa o gael rhai nodau blaenllaw i arwain partneriaethau, staffio a blaenoriaethau ariannu. Clywodd yr Ymchwiliad y gallai'r Amgueddfa ganolbwyntio ar fod yn amgueddfa ymgyrchu, 'Palas y Bobl', amgueddfa dyfodol cynaliadwy, adnodd i ysgolion, atyniad ymwelwyr y mae'n rhaid ei weld, neu gyfuniad o'r rhain a mwy.

KF21. Mae'n hanfodol bod rhanddeiliaid yn rhan o'r trafodaethau a'r sgyrsiau am ffocws yr Amgueddfa yn y dyfodol a bod yr Amgueddfa yn parhau i adrodd straeon holl bobloedd Caerdydd.

Cynulleidfa

KF22. Gall Amgueddfa Caerdydd fod ar gyfer cynulleidfaoedd lleol ac i ymwelwyr, cyn belled â bod digon o adnoddau i ddiwallu'r anghenion a'r disgwyliadau gwahanol hyn. Mae'n bwysig deall y gynulleidfa ar gyfer Amgueddfa Caerdydd, gan y bydd hyn yn helpu i adeiladu ac arallgyfeirio

sylfaen y gynulleidfa, cynorthwyo gyda dyrannu adnoddau a chynorthwyo gyda cheisiadau cyllido.

KF23. Mae'n bwysig marchnata a hyrwyddo Amgueddfa Caerdydd yn effeithiol, gwerthu ei stori lwyddiant a denu cynulleidfaoedd newydd.

Ariannu

KF24. Byddai Amgueddfa Caerdydd yn elwa o gael cynllun ariannu 3 blynedd, fel yr argymhellwyd gan *Adolygiad Llywodraeth Cymru o Amgueddfa Cymru* Dr. Thurley Mae'r Aelodau'n cydnabod bod gan Gyngor Caerdydd gylch ariannu blynyddol ond maen nhw'n credu y byddai modd cael cyllid dangosol ar gyfer Blwyddyn 2 a Blwyddyn 3.

KF25. Mae'n hanfodol cynnal perthynas dda gyda noddwyr presennol Amgueddfa Caerdydd; clywodd yr Ymchwiliad fod Ymddiriedolwyr Datblygu yn cadw mewn cysylltiad â noddwyr fel eu bod mewn lle da i symud ymlaen unwaith y bydd lleoliad newydd yn cael ei ddarganfod.

KF26. Dywedodd rhai tystion fod Caerdydd, fel prifddinas Cymru, yn rhoi statws arbennig i Amgueddfa Caerdydd neu y dylid archwilio'r syniad hwn ymhellach.

Codi arian

KF27. Mae'r Ymchwiliad hwn wedi nodi amrywiaeth o gyfleoedd ar gyfer codi arian, a nodir ym mhwyntiau 97-99, gan gynnwys:

a. Ymddiriedolaeth a Sefydliadau
    i. Yn benodol i amgueddfeydd a threftadaeth
    ii. Yn benodol i grwpiau penodol
b. Rhoi Unigol
    i. Rhoddwyr Mawr
    ii. Grwpiau cefnogwyr
        1. Aelodaeth/Ffrindiau
        2. Noddwyr
c. Rhoddion mewn Ewyllysiau/ Rhoi Etifeddiaeth
d. Blychau Rhoi a Rhoddion nad ydynt yn Arian Parod
e. Noddwyr Cyhoeddus
f. Loteri Cod Post – wedi'i drefnu'n ymddiriedolaethau rhanbarthol ar wahân.
g. Cronfa Cymunedau Tirlenwi (drwy Entrust)
h. CAA
i. Y Gronfa Treftadaeth Bensaernïol sy'n canolbwyntio ar gaffael, ailddefnyddio neu ailddatblygu adeiladau sydd o bwys yn hanesyddol neu'n bensaernïol

j. Cronfa Effaith y Celfyddydau NESTA.
k. Cyllido Torfol
l. Ymgyrch Rhoi Cyhoeddus
m. Rhoi Ar-lein
    i. Trwy docynnau – os cewch Gymorth Rhodd
    ii. Trwy blatfform rhoi ar-lein – Sefydliad Cymorth yr Elusennau, Just Giving, Donor Box
    iii. Annog rhoi yn rheolaidd
    iv. Cyllido torfol
n. Cymorth Rhodd

KF28. Clywodd yr Ymchwiliad y byddai rhai busnesau bach a chanolig Caerdydd yn croesawu cyfle i gyfrannu arian i'r Amgueddfa a chael sylw, yn enwedig os yw'r Amgueddfa mewn lleoliad amlwg yng nghanol y ddinas.

KF29. Ar hyn o bryd, nid oes digon o fannau rhoi heb arian parod yn Amgueddfa Caerdydd. Mae cyfle i gynyddu mannau rhoi heb arian parod mewn lleoliadau allweddol ar draws Amgueddfa Caerdydd.

Creu Incwm

KF30. Mae Creu Incwm yn allweddol i gynaliadwyedd Amgueddfa Caerdydd yn y dyfodol, i'w diogelu rhag yr amrywiadau a'r pwysau yng nghyllidebau'r Cyngor.

KF31. Mae'r Ymchwiliad hwn wedi nodi amrywiaeth o gyfleoedd ar gyfer creu incwm, a nodir ym mhwyntiau 100-108, gan gynnwys:

a. Digwyddiadau – cerddoriaeth, gastronomeg, theatr, nosweithiau ffilm, calendr blynyddol o ddigwyddiadau
b. Caffi / Arlwyo - ymweliadau cymdeithasol, llogi preifat a chorfforaethol, priodasau,
c. Manwerthu – siop roddion, siop dymhorol dros dro
d. Ffilmio
e. Meddylfryd masnachol – a thargedau i staff
f. Llogi lleoliad – diwrnodau i ffwrdd corfforaethol
g. Ymweliadau Grŵp
h. Teithiau
i. Sesiynau Lluniau
j. Hawlfraint a thrwyddedu
k. Ymweliadau dros nos
l. Digwyddiadau codi arian gala / tei du

m. Loceri Dydd
n. Rhoddion – gwella'r rhain
o. Llwybrau Orielau Penodol
p. Creu incwm ar-lein
   i. Gwerthiannau manwerthu
   ii. Codi tâl mynediad ar gyfer digwyddiadau arbennig / cynigion premiwm ar-lein
   iii. Cyflwyno lefel / buddion aelodaeth rithwir
   iv. Datblygu cyrsiau rhithwir / gwersylloedd haf
   v. Codi arian 'gala' ar-lein
   vi. Datblygu model 'talu’r hyn â ddymunwch'
   vii. Mabwysiadu arteffactau
   viii. Rhoddion ymwelwyr
   ix. Nawdd masnachol
   x. Hysbysebu ar y we
   xi. Rhyngweithio Staff

KF32. Mae cyfle i gryfhau marchnata a hyrwyddo loceri dydd, cynyddu eu defnydd a chynhyrchu mwy o incwm.

KF33. Ni fyddai codi tâl am fynediad cyffredinol yn gweithio i Amgueddfa Caerdydd, o gofio bod y rhan fwyaf o amgueddfeydd yng Nghaerdydd yn fynediad am ddim a byddai ymwelwyr yn fwy tebygol o ddewis mynd i rywle arall yn hytrach na thalu.

Lleoliad

KF34. Mae angen meddwl yn galed am nodi lleoliad sy'n diogelu dyfodol Amgueddfa Caerdydd. Canfu'r Ymchwiliad fod yn rhaid i leoliad newydd fodloni'r meini prawf canlynol:

a. Meddu ar ddiogelwch deiliadaeth
b. Bodloni meini prawf Cynllun Achredu Amgueddfeydd, megis diogelwch safle, meysydd ar gyfer cyfleoedd dysgu, hygyrchedd, a safle lle mae nifer dda o ymwelwyr
c. Cael ei bennu gan nodau ac amcanion yr amgueddfa
d. Cyd-fynd â maint, cwmpas a nifer ymwelwyr lleoliad presennol Amgueddfa Caerdydd, er mwyn lleihau'r risg o adfachu gan noddwyr ac i ddarparu cyfleoedd i gynyddu llif incwm yr Amgueddfa.

KF35. Mae'n hanfodol bod lleoliad newydd yr Amgueddfa yn cynnwys mannau priodol i ddarparu gweithgareddau amgueddfa a chreu incwm:

a. Cynteddau/ mynedfa

b. Mannau Arddangosiadau Parhaol
c. Gofod Arddangos Dros Dro – yn galluogi'r amgueddfa i newid, bod yn gyfoes ac adlewyrchu themâu Croeso Cymru, a dathlu/coffáu pen-blwyddi. Mae hyn yn cynyddu nifer yr ymwelwyr a chynulleidfaoedd amrywiol.
d. Llety swyddfa – mae'n well os yw hyn gyda'r amgueddfa gyda'r rhan fwyaf o staff ar y safle.
e. Cyfleusterau Ymwelwyr – ar gyfer ymweliadau ysgol a grwpiau cymunedol eraill – lle gwlyb, ystafelloedd gweithgaredd, ystafelloedd trin ac ati.
f. Gofod Casglu – i brosesu deunydd newydd yn y casgliad
g. Manwerthu/ Caffi – mae hyn yn dibynnu ar leoliad a hyd arhosiad yr amgueddfa – gall ysgogi incwm a chynyddu nifer y bobl sy'n ymweld â'r amgueddfa.
h. Lleoedd i'w llogi.

KF36. Mae'n hanfodol bod lleoliad newydd yn galluogi creu incwm i leihau'r ddibyniaeth ar gymhorthdal presennol y Cyngor ac felly hybu cynaliadwyedd yr Amgueddfa.

KF37. Mae llawer o adeiladau hanesyddol yn hynod o anodd i'w gwneud yn hygyrch ac i addasu, gyda thu mewn hanesyddol yn rhwystro ac yn cyfyngu'r opsiynau sydd ar gael wrth ddylunio cynllun amgueddfa.

Adfachu cyllid presennol

KF38. Mae barn noddwyr yn bwysig wrth benderfynu ar leoliad, o ran cyllid yn y dyfodol ac o ran adfachu posibl y cyllid presennol.

KF39. Clywodd yr Ymchwiliad fod cyllidwyr wedi rhybuddio bod risg sylweddol o adfachu cyllid presennol, yn dibynnu ar addasrwydd trefniadau newydd.

KF40. Byddai unrhyw adfachu'r cyllid presennol yn effeithio'n sylweddol ar geisiadau am gyllid yn y dyfodol nid yn unig ar gyfer Amgueddfa Caerdydd ond ar gyfer prosiectau'r cyngor ledled Caerdydd.

KF41. Gellir lliniaru'r risg o adfachu drwy sicrhau bod sicrwydd clir y gall yr Amgueddfa aros yn y lleoliad newydd a ffefrir am gyfnod sylweddol o amser a thrwy sicrhau bod proses o drafod gyda noddwyr.

Staffio

KF42. Mae gan Amgueddfa Caerdydd swyddi sydd heb eu llenwi ers nifer o flynyddoedd. Mae swyddi gwag yn rhwystro Amgueddfa Caerdydd rhag cyflawni ei photensial yn sylweddol; mae angen staffio'r Amgueddfa yn iawn i gyflawni ei gweledigaeth, ei nodau a'i hamcanion.

Casgliadau

KF43. Bwriad Strategaeth Diwylliant Llywodraeth Cymru yw mynd i'r afael â'r angen am ddull strategol o ymdrin â chasgliadau digidol a sut y defnyddir y rhain i liniaru allgáu cymdeithasol a chynyddu mynediad i amgueddfeydd. Mae angen i Gyngor Caerdydd sicrhau bod ei Strategaeth Ddiwylliant hefyd yn gwneud hyn.

Dehongli ac Arddangosiadau

KF44. Mae dehongli ac arddangos yn hanfodol i gynwysoldeb a chynrychioldeb ac enw da amgueddfa. Mae'n hanfodol bod Amgueddfa Caerdydd yn ystyried canfyddiadau'r Tasglu Cydraddoldeb Hiliol a'r canllawiau arfer da ar gyfer dehongli ac arddangos, fel *Canllaw Llwyddiant CAA* a nodwyd yn yr adroddiad, i sicrhau bod ei dehongliad a'i harddangosiadau yn hyrwyddo cydraddoldeb a chynwysoldeb, gan annog pob cymuned ac ymwelydd i ymgysylltu ag Amgueddfa Caerdydd.

Storio

KF45. Mae darpariaeth storio yn ffactor allweddol i'w gofio wrth ystyried y cynllun ar gyfer Amgueddfa Caerdydd yn y dyfodol. Hysbysodd Archifau Morgannwg yr Ymchwiliad nad oes ganddynt y gallu i gymryd eitemau mawr ac, wrth i'w gofyniad am le storio gynyddu, efallai y bydd yn rhaid iddynt ddod â threfniadau cyfredol i ben lle mae'r Amgueddfa yn talu i storio peth o'i chasgliad yn yr Archifau. Noda'r aelodau, os oes angen lle storio pellach, y byddai'r Amgueddfa yn edrych ar opsiynau eraill, gan gynnwys cyfleoedd o fewn ystâd y Cyngor, sydd â'r amodau amgylcheddol a diogelwch cywir.

KF46. Mae Llywodraeth Cymru wedi comisiynu Adolygiad Casgliadau o le Storio ledled Cymru, gan archwilio opsiynau ynghylch opsiynau storio a rennir. Mae Amgueddfa Caerdydd wedi cael ei dewis i fod yn rhan o gam nesaf y gwaith hwn.

Modelau Gweithredu

KF47. Canfu'r Ymchwiliad hwn nifer o fodelau gweithredu a ddefnyddir gan amgueddfeydd yng Nghymru a Lloegr; fodd bynnag, ar gyfer Amgueddfa Caerdydd yr unig ddau sy'n bosibl yw naill ai aros fel amgueddfa awdurdod lleol neu drosglwyddo i ymddiriedolaeth elusennol.

KF48. Does dim awydd i Amgueddfa Caerdydd roi'r gorau i fod yn amgueddfa sy'n cael ei rhedeg gan awdurdod lleol, gan yr ystyrir bod anfanteision gwneud hyn yn gorbwyso'r manteision yn sylweddol.

ARGYMHELLION

Ar ôl ystyried y dystiolaeth a gyflwynwyd i'r Ymchwiliad hwn, mae Pwyllgor Craffu yr Economi a Diwylliant yn gwneud yr argymhellion canlynol i'r Cabinet:

R1. *Cyn penderfynu ar leoliad newydd, sicrhewch fod gan Amgueddfa Caerdydd weledigaeth glir sy'n adlewyrchu gwerthoedd Cryfach, Tecach, Gwyrddach y Weinyddiaeth yn ogystal â chanfyddiadau'r Tasglu Cydraddoldeb Hiliol, a bod hyn yn helpu i lywio dewis lleoliad.*

R2. *Crëwch strategaeth gyflawni 5-10 mlynedd, wedi'i llywio gan ymgysylltu â rhanddeiliaid, i weithredu'r weledigaeth ar gyfer Amgueddfa Caerdydd, i'w hadolygu bob 3 blynedd.*

R3. *Gwnewch yn siŵr bod y weledigaeth a'r strategaeth yn nodi'n glir yr angen i alluogi pobl i adrodd eu straeon yn hytrach na chael eu hadrodd ar eu rhan, gan alluogi sefydliadau cymunedol i gymryd rhan mewn curadu ar y cyd a chynnal curadu.*

R4. *Datblygwch gynllun ariannu dangosol 3 blynedd i gefnogi'r gwaith o gyflawni'r weledigaeth a'r strategaeth, gan ymgorffori grantiau, codi arian, creu incwm yn ogystal â chyllid gan y Cyngor.*

R5. *Archwiliwch botensial busnesau bach a chanolig yng Nghaerdydd sy'n cyfrannu arian i'r Amgueddfa.*

R6. *Gwnewch yn siŵr bod y Gweithgor yn ymgysylltu â rhanddeiliaid, gan gynnwys y rhai sydd ag arbenigedd amgueddfa, sefydliadau cymunedol sy'n gweithio gydag Amgueddfa Caerdydd a sefydliadau cymunedol perthnasol eraill yng Nghaerdydd.*

R7. *Gwnewch yn siŵr bod y Gweithgor yn ystyried canfyddiadau'r Ymchwiliad hwn o ran lleoliad, yn fwyaf nodedig y rhai a nodir yng Nghanfyddiadau Allweddol 34 – 37 yn gynhwysol.*

R8. *Gwnewch yn siŵr bod y lleoliad newydd a ddewisir yn galluogi'r Amgueddfa i greu incwm, heb leihau'r defnydd effeithiol o ofod arddangos.*

R9. Gwnewch yn siŵr bod y lleoliad newydd a ddewisir yn galluogi'r Amgueddfa i gael man arddangos dros dro hyfyw, yn ogystal â'r prif ofod arddangos, i hwyluso digwyddiadau arbennig ac annog ymweliadau mynych.

R10. Rhowch ymrwymiad clir i anrhydeddu ôl troed cytûn y lleoliad newydd ar gyfer Amgueddfa Caerdydd.

R11. Cryfhewch farchnata a hyrwyddo'r Amgueddfa yn gyffredinol, gan ddefnyddio'r holl sianeli cyfathrebu sydd ar gael gan y Cyngor.

R12. Adolygwch gasgliadau, dehongliad ac arddangosfeydd Amgueddfa Caerdydd drwy lens canfyddiadau'r Tasglu Cydraddoldeb Hiliol a datrefedigaethu.

R13. Sicrhewch fod polisi casgliadau Amgueddfa Caerdydd yn annog hanesion llafar yn gryf.

R14. Sicrhewch fod yr Amgueddfa'n cael ei staffio i gyflawni ei gweledigaeth, ei nodau a'i hamcanion mewn modd cynaliadwy yn llwyddiannus.

R15. Adfywiwch waith dysgu ac allgymorth Amgueddfa Caerdydd trwy Ysgolion a Hybiau a lleoliadau cymunedol eraill, gan gynnwys arddangosfeydd dros dro, i annog cyfranogiad a hybu mynediad a chynhwysiant.

R16. Sefydlwch Grŵp Cynghori ar gyfer Amgueddfa Caerdydd, sy'n cynnwys unigolion sydd â'r set orau o sgiliau ac arbenigedd amgueddfeydd, gan alluogi'r Amgueddfa i elwa o hyn wrth gyflawni'r weledigaeth a'r strategaeth.

R17. Wrth sefydlu'r Grŵp Cynghori, cyfeiriwch at y Comisiwn Elusennau ac arferion da llywodraethu amgueddfeydd ynghylch sut mae cyrff yn cael eu cyfansoddi a sut dylent weithredu i fod fwyaf effeithiol.

R18. Defnyddiwch ewyllys da rhanddeiliaid a chymunedau lleol gyda rhaglen ddigwyddiadau barhaus i alluogi a meithrin perthnasoedd.

R19. Archwilio'r potensial ar gyfer cyllid allanol i dalu am y gost o reoli ac ehangu'r rhaglen wirfoddoli.

Aelodaeth Pwyllgor Craffu'r Economi a Diwylliant

Y Cynghorydd Peter Wong (Cadeirydd)

Y Cynghorydd Rodney Berman

Y Cynghorydd Catriona Brown-Reckless

Y Cynghorydd Jane Henshaw

Y Cynghorydd Peter Jenkins

Y Cynghorydd Jackie Jones

Y Cynghorydd Lloyd Jones

Y Cynghorydd Jon Shimmin

Y Cynghorydd Leo Thomson

Gwasanaethau Craffu, Cyngor Sir Caerdydd
Neuadd y Sir, Glanfa'r Iwerydd, Caerdydd, CF10 4UW
Ffôn: 029 2087 3506   E-bost: barngraffu@caerdydd.gov.uk
h. 2023 Cyngor Sir Caerdydd